

ePooki 5/2012

OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT

Tiina Huotari, Jaana Männistö, Soja Ukkola

VASTUULLISTA YRITTÄJYYTTÄ HYVINVOINTIALALLE

KOULUTUKSEN MALLI

ePooki - Oulun seudun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

© Tekijät, Oulun seudun ammattikorkeakoulu ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Julkaisu on tekijänoikeussäädösten alainen. Teosta voi lukea ja tulostaa henkilökohtaista käyttöä varten. Käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

Julkaisija Oulun seudun ammattikorkeakoulu
www.oamk.fi/epooki
Oulu 2012

ISBN 978-951-597-080-0 (PDF)

ISSN 1798-2022

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe201202241456>

Ulkoasu: Viestintäpalvelut

Kuvat: Shutterstock

ePooki 5/2012

OULUN SEUDUN AMMATTIKORKEAKOULUN TUTKIMUS- JA KEHITYSTYÖN JULKAISUT

Tiina Huotari, Jaana Männistö, Soja Ukkola

VASTUULLISTA YRITTÄJYYTTÄ HYVINVOINTIALALLE

KOULUTUKSEN MALLI

Esipuhe

Vastuullista yrittäjyyttä hyvinvointialalle -koulutuskokonaisuuden taustalla on ollut tavoite toteuttaa erityisesti hyvinvointialalle räätälöityä joustavaa ja monimuotoista täydennyskoulutusta. Toimialakohtaisuuden lisäksi suunnitellun koulutuksen lisäarvoja ovat pienten yritysten yhteistoiminnan rakentaminen, yrittäjien verkostoituminen ja vastuullinen liiketoiminta. Koulutuksen tavoitteena on tukea yrittäjiä ja yrittäjyyttä suunnittelevia kehittämään hyvinvointialan asiantuntijuutta sekä liiketoimintaosaamista. Hyvinvointialan yrittäjyysopinnoissa on syytä ottaa huomioon myös yritysten erilaiset mahdollisuudet toimia kannattavasti palvelumarkkinoilla sekä toiminnan johtaminen ja kehittäminen pitkäjänteisesti.

Koulutuksen malli on toteutettu osana Lykky-hanketta (Liiketoimintaosaamista hyvinvointialalle ja yhteiskuntavastuullista yrittäjyyttä koulutusyhteistyöllä). Hanke järjesti koulutusta Oulussa ja Ylivieskassa vuosina 2010 ja 2011. Mallin laatimisessa hyödynnettiin arvokasta käytännön kokemusta, koulutettavilta saatua palautetta sekä hankkeen muun toiminnan kautta saatua tietoa hyvinvointialan yrittäjyydestä ja vastuullisesta liiketoiminnasta. Hankkeen aikana toteutettuun koulutukseen osallistui yhteensä 63 henkilöä, ja koulutuksen puitteissa syntyi ainakin 11 uutta yritystä tuottamaan erilaisia hyvinvointialan palveluja.

Tämä koulutuksen malli tarjoaa käytännön työkalupakin, jota voidaan hyödyntää hyvinvointialan tai vastuullisen liiketoiminnan koulutuksia suunniteltaessa ja toteutettaessa. Koulutus voidaan toteuttaa koulutuskokonaisuutena tai sitä voi soveltaa vapaasti myös pienempinä osioina erilaisten ryhmien tarpeiden mukaan.

Koulutuksen malli on suunniteltu Oulun seudun ammattikorkeakoulun Sosiaali- ja terveysalan yksikön ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun CENTRIA Tutkimus ja kehitys, Ylivieskan yhteistyönä. Mallia suunniteltiin projektiryhmässä, johon kuuluivat projektipäällikkö Tiina Huotari, projektisuunnittelijat Soja Ukkola, Sanna Hiltula, Jaana Männistö ja Antti Honkarinta sekä lehtorit Eija Hautala ja Helinä Nurmenniemi.

Oulussa 30.11.2011

*Tiina Huotari
Projektipäällikkö
Lykky-hanke
Oulun seudun ammattikorkeakoulu*

Sisällys

4	ESIPUHE
6	JOHDANTO
7	KOULUTUKSEN KOHDERYHMÄ JA TOTEUTUS
7	KOULUTUSKOKONAISUUS
7	KOULUTUSOSIOT
8	Hyvinvointialan yrittäjäksi (3 op)
9	Liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen (8 op)
10	Markkinointi osana liiketoiminnan kehittämistä (5 op)
11	Talouden suunnittelu ja seuranta (7 op)
11	Hyvinvointipalvelujen johtaminen ja kehittäminen (4 op)
12	Yhteiskuntavastuullinen yrittäjyys (3 op)
13	KOULUTUSJÄRJESTELYT JA TARVITTAVAT RESURSSIT
15	ONNISTUNEEN OPETUKSEN LÄHTÖKOHTIA
16	KOULUTUKSEN MARKKINOINTI
17	KOULUTUKSEN ARVIOINTI
18	VASTUULLISTA YRITTÄJYYSKOULUTUSTA HYVINVOINTIALALLE – KOULUTTAJAN NÄKEMYKSIÄ
18	LÄHTEET
19	LIITTEET

Johdanto

Hyvinvoinnin ja hyvinvointialan määritelmät ovat laajoja ja moniselitteisiä. Tätä Vastuullista yrittäjyyttä hyvinvointialalle -koulutuksen mallia suunniteltaessa on hyvinvointialan katsottu sisältävän sosiaali- ja terveyspalveluja, kuten ennaltaehkäisevän työn, hoito- ja hoivatyön, ohjauksen, terapian, kuntoutuksen ja näihin palveluihin liittyvät laitteet, apuvälineet ja järjestelmät sekä kotiaputyön, liikuntapalvelut ja vaihtoehdotiset hyvinvointia tukevat palvelut ja tuotteet.

Odotettavissa on, että hyvinvointipalvelujen tarve kasvaa voimakkaasti esimerkiksi väestön ikärakenteen muuttumisen myötä. Hyvinvointialan yrittäjyyttä lisäävät palvelujen kasvavan kysynnän ohella kuntien lisääntyneet palveluostot. Julkisen sektorin palveluja täydentämään syntyy yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutuotantoa. Hyvinvointiyrittäjyyden toimintaympäristöön ja toimialaan liittyvät erityispiirteet, kuten toimiminen kunnallisessa toimintaympäristössä ja viranomaissääntely tulee tunnistaa ja huomioida hyvinvointialan yrittäjyyskoulutuksessa.

Hyvinvointialan yrittäjät ja toimijat ovat vahvoja ammattilaisia hankittuaan alan koulutuksen ja työkokemuksen, mutta yrittäjyys- ja liiketoimintaosaamisessa saattaa olla puutteita. Esimerkiksi terveysalan yrittäjillä palvelujen tuotteistaminen ja hinnoittelu sekä yrityksen taloushallinto koetaan haasteellisina (esim. Ekroos – Par-

tanen 2006, 42). Toimijoiden osaaminen ei voi rajoittua pelkästään varsinaiseen hyvinvointialaan, vaan menestyminen edellyttää myös liiketoimintaosaamista.

Kestävän kehityksen mukaisten toimintatapojen ja vastuullisen ajattelun merkitys niin toimintaympäristössämme kuin yritysmailmassakin kasvaa. Liiketoiminnassa yritysten yhteiskuntavastuu on muodostunut merkittäväksi kilpailutekijäksi, ja yritykset huomioivat sen toiminnassaan yhä useammin. Voidaan ajatella, että etenkin hyvinvointialalla vastuullisuus ja eettisyys korostuvat alan ihmisläheisyyden ja hienovaraisuuden vuoksi.

Yrittäjyyden tukeminen ja jatkuva kehittäminen on tärkeää. Yrittäjät tunnistavat oman alueensa erityispiirteet ja vastaavat sen palvelutarpeeseen. Hyvinvointialan laajentuminen ja kasvaminen haastaa yrittäjiä kehittämään toimintaansa. Esimerkkeinä alalla yleistyneistä uudentyypisistä toimintatavoista ja -malleista ovat verkostoyritys sekä franchise- ja yhteiskunnallisen yrityksen liiketoimintamallit. Yrittäjyyskoulutuksen näkökulmasta yrityskentässä tapahtuvat muutokset edellyttävät uudentyypisten koulutussisältöjen suunnittelua ja integroimista osaksi yrittäjyyskoulutusta. Myös näihin haasteisiin on pyritty vastaamaan Vastuullista yrittäjyyttä hyvinvointialalle -koulutuskokonaisuutta laadittaessa.

Koulutuksen kohderyhmä ja toteutus

Koulutus on tarkoitettu hyvinvointialan yrittäjiksi aikoville sekä alalla toimiville yrittäjille. Koulutus soveltuu hyvin myös julkisella sektorilla työskenteleville esimerkiksi yrittäjyys- tai johtamisosaimisen lisäämiseksi. Kolmannen sektorin toimijoille koulutuksesta on hyötyä yhdistyksen aloittaessa tai kehittäessä palvelutuotantoaan tai liiketoimintaansa. Yhteiskuntavastuullisen yrittäjyyden koulutusosio on tarkoitettu kaikille asiasta kiinnostuneille eli myös muille kuin hyvinvointialan yrittäjille.

Koulutus toteutetaan monimuoto-opetuksena, jolloin opintoja voi suorittaa esimerkiksi työn ohessa. Tässä mallissa 30 opintopisteen

koulutuskokonaisuus sisältää 17 lähiopetuspäivää, verkko-ohjausta sekä itsenäistä opiskelua. Koulutuksen kesto on yhdeksän kuukautta, jolloin lähiopetusta on noin kaksi päivää kuukaudessa. Etäopinnot rakentuvat verkkopohjaiseen oppimisympäristöön, johon tässä koulutuksen mallissa yhdistetään sähköinen liiketoimintasuunnitelmatyökalu. Oppimisympäristössä kouluttaja antaa osallistujille opintomateriaalia, tehtäviä, ohjeita ja kommentoi koulutettavien liiketoimintasuunnitelmia. Lisäksi verkkoalustalla on keskustelu- ja ryhmätyöalueita.

Koulutuskokonaisuus

Koulutuskokonaisuuden osiot ovat samat kaikille koko koulutukseen osallistujille. Koulutus on kuitenkin suunniteltu vastaamaan mahdollisimman hyvin sekä aloittavan yrittäjän että jo yrittäjänä toimivan tarpeita. Koulutuksessa laaditaan vaihtoehtoisesti liiketoimintasuunnitelma tai kehittämistehtävä.

Liiketoimintasuunnitelman voivat laatia yritystoimintaa aloittavat tai jo yrittäjinä toimivat henkilöt, joilla on tarvetta liiketoimintasuunnitelmansa päivittämiseen ja terävöittämiseen ohjatuksi. Kehittämistehtävä soveltuu puolestaan henkilöille, jotka haluavat keskittyä yhden tai muutaman asian kehittämiseen yrityksessään tai organisaatiossaan. Kehittämistehtävä voi olla myös jokin konkreettinen tuotos, kuten laatukäsikirja. Hyvin laadittu liiketoimintasuunnitelma

ja kehittämistehtävä auttavat yritystä tai organisaatiota ohjaamaan toimintojaan muuttuvassa toimintaympäristössä.

Opetussuunnitelmaan kuuluvat liiketoiminnan perusasiat, kuten liiketoiminnan suunnittelu, markkinointi, talouden suunnittelu ja seuranta sekä johtaminen. Koulutettavat perehtyvät hyvinvointialan yrittäjyyden erityispiirteisiin, sen lähtökohtiin, nykytilaan ja tulevaisuuden näkyymiin sekä hyvinvointipalvelujen tuotteistamiseen, johtamiseen ja kehittämiseen. Koulutuksessa tarjotaan välineitä myös yhteiskuntavastuullisuuden huomioimiseen osana yritystoimintaa. Koulutuksen kaikista osioista hyötyy parhaiten silloin, kun opetettavia asioita voi soveltaa suoraan omaan yritykseensä tai yritysideaansa.

Koulutusosiot

Koulutus koostuu kuudesta osiosta: hyvinvointialan yrittäjäksi (3 op), liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen (8 op), markkinointi osana liiketoiminnan kehittämistä (5 op), talouden suunnittelu ja seuranta (7 op), hyvinvointipalvelujen kehittäminen ja johta-

minen (4 op) ja yhteiskuntavastuullinen yrittäjyys (3 op). Jokainen osio vie liiketoimintasuunnitelmaa tai kehittämistehtävää eteenpäin. Koulutusosiot arvioidaan arvosanalla hyväksytty tai hylätty.

HYVINVOINTIALAN YRITTÄJÄKSI (3 OP)

Osiossa käydään läpi koulutuskokonaisuuden suorittamiseen ja käytännön järjestelyihin liittyvät asiat. Samalla koulutettavat tutustuvat käytössä oleviin sähköisiin työkaluihin, kuten sähköiseen oppimisympäristöön. Osiossa myös herätellään osallistujien yrittäjähänkeä ja kartoitetaan heidän tavoitteitaan sekä koulutuksen että yrityksensä suhteen. Lisäksi osiossa pureudutaan hyvinvointialan yrittäjyyden erityispiirteisiin ja toimintaympäristöön sekä alalle ominaiseen viranomaissääntelyyn.

Osaamistavoitteet

Opiskelija saa valmiuksia yrittäjyyteen erityisesti ammattina ja elämänurana. Opiskelija osaa tunnistaa hyvinvointialan yrittäjyyden erityispiirteitä.

Sisältö

- Orientoituminen opintoihin
- Yrittäjäksi kehittyminen
- Hyvinvointialan yrittäjyyden erityispiirteet, nykytila ja tulevaisuuden näkymät
- Sosiaali- ja terveyspalvelujen valvonta- ja lupakäytännöt

Vaadittavat suoritukset

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatiminen (liite 3), toimialan toimintaympäristön analyysi, oppimispäiväkirja tai Minä yrittäjänä -päiväkirja. Lisäksi opiskelijaa kannustetaan hankkimaan itselleen mentori.

Tehtäväesimerkki

Opiskelija kirjoittaa jokaisen lähiopetuspäivän jälkeen Minä yrittäjänä -päiväkirjaa. Sitä tehdessään opiskelija kertoo niistä ajatuksista, joita lähipäivä ja lähipäivien välinen työskentely ovat herättäneet suhteessa yrittäjyyteen ja yrittäjänä kasvamiseen tai olemiseen. Opiskelija myös arvioi mentorilta saamaansa ohjausta. Opiskelija voi pohtia, millainen hänen käsityksensä yrittäjistä ja omista yrittäjäominaisuuksista on sekä millaisia haasteita ja kehittämiskohteita hän löytää omasta itsestään ja missä on jo vahvoilla. Opintojen lopussa opiskelija voi tehdä yhteenvetoa ja katsoa, millaista muutosta ja kehitystä hänessä on tapahtunut.

Taustamateriaalia

Laki yksityisestä terveydenhuollosta 9.2.1990/152

Asetus yksityisestä terveydenhuollosta 24.8.1990/744

Laki yksityisistä sosiaalipalveluista 22.7.2011/922

Kansikas, Juha 2004. Kannusta sisäiseen yrittäjyyteen. Kuopio: Savonia ammattikorkeakoulu.

Kansikas, Juha 2007. Kasva yrittäjyyteen. Helsinki: Talentum.

Karvonen-Kälkälä, A., Uusitalo, S. & Soback, D. 2009. Minäkö hyvinvointialan yrittäjäksi? : ohjeita sosiaali- ja terveysalan yritystä suunnitteleville. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Koiranen, Matti 2007. Hyvä omistajuus. Valkeakoski: Konetuumat.

Luukkainen, O. & Wuorinen, J. 2002. Yrittävä elämänsäsenne: kasvaminen yksilönä ja yhteisönä. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Partanen, Timo 2004. Johtavat ajatukset. Tiimiakatemia.

Rissanen, S. & Sinkkonen, S.(toim.) 2004. Hoivayrittäjyys. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Terveyspalvelut – toimialaraportti, Sosiaalipalvelut – toimialaraportti. Haku-päivä 15.11.2011. <http://www.temtoimialapalvelu.fi/index.php?s=21>

Yksityinen palvelutuotanto sosiaali- ja terveyspalveluissa 2009. Hakupäivä 15.11.2011. <http://www.stakes.fi/Fl/tilastot/aiheittain/Sosiaalipalvelut/Yksityinenpalvelutuotanto.html>

Yksityisen sosiaalipalvelutuottajan lupa. Hakupäivä 15.11.2011. <http://www.laanhallitus.fi/lh/oulu/sto/home.nsf/pages/61D74121B6E1F04DC2256C23004858B9?opendocument>

Yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajan lupa. Hakupäivä 15.11.2011. <http://www.laanhallitus.fi/lh/oulu/sto/home.nsf/pages/F1C29F9BD58089D9C2256C3A0040DD0E?opendocument>

Österberg-Högsted, Johanna 2009. Yrittäjänä ammatissaan sosiaali- ja terveysalalla – yrittäjyyden muotoutuminen kuntatoimijoiden ja yrittäjien näkökulmasta. Turun kauppakorkeakoulu Sarja A-3:2009.

Kainlauri, Anne 2007. Ideasta hyvinvointialan yrittäjäksi. Helsinki: WSOYpro.

Hiltunen, M., Karjalainen, T., Mannio, L., Pättiniemi, P., Pötry, J., Savolainen, A., Tainio, J., Tirkkonen, T. & Välke, R. 2007. Hyvinvointiyrittäjän liiketoiminta-
taapas: ammatinharjoittajasta yrittäjäksi. Helsinki: Tietosanomaa.

LIIKETOIMINNAN SUUNNITTELU JA KEHITTÄMINEN (8 OP)

Liiketoimintasuunnitelma jäsentää ja selkiyttää yritysidea, yritystoimintaa ja sen menestymisen mahdollisuuksia. Huolellisesti laadittuna se auttaa yrittäjää rahoitusneuvotteluissa. Liiketoimintasuunnitelman laatiminen on jatkuva prosessi ja suunnitelmaa tulee päivittää liiketoiminnan kehittyessä tai toimintaympäristön muuttuessa. Hyvä liiketoimintasuunnitelma auttaa tunnistamaan yrityksen vahvuuksia ja kehittämiskohteita.

Liiketoimintasuunnitelma sisältää ainakin

- tiivistelmän
- perustiedot yrityksestä
- liikeidean ja strategian
- vision ja tavoitteet
- lähtökohta-analyysit (resurssit, kilpailijat, asiakkaat, toimintaympäristö)
- markkinointisuunnitelman
- tuotanto- ja tuotekehityssuunnitelmat
- henkilöstösuunnitelman
- taloussuunnitelman
- riskien arvioinnin (esim. SWOT-analyysi).

Osaamistavoitteet

Opiskelija perehtyy tarvelähtöisesti yrityksen perustamiseen ja yritystoiminnan perusedellytyksiin. Opiskelija osaa kuvata yritystoiminnan suunnitteluprosessin sisällön ja etenemisvaiheet.

a) Hyvinvointialan yrityksen liiketoimintasuunnitelma: opiskelija rakentaa yrityksen liiketoimintasuunnitelman sekä selvittää oman liikeideansa toteutus- ja kehittämismahdollisuuksia.

b) Toimialakohtainen kehittämistehtävä: opiskelija tunnistaa kehittämiskohteita omassa työyksikössään tai yrityksessään. Kehittämistehtävä koostuu suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista sekä tehtävän toteuttamisen kuvauksesta. Kehittämistehtävä voi olla esimerkiksi asiakaskartoitus tai laatukäsikirja.

Sisältö

- Yrityksen perustaminen ja yritystoiminnan perusedellytykset
- Hyvinvointiyrityksen liiketoimintasuunnitelman tekeminen tai nykyisen liiketoiminnan analysointi ja kehittäminen

Vaadittavat suoritukset

Liiketoimintasuunnitelma tai kehittämistehtävä.

Taustamateriaalia

Koski, T. & Virtanen, M. 2005. Tulos – liiketoiminnan suunnittelulla menestykseen. Helsinki: Otava.

Perustamisopas alkavalle yrittäjälle 2011. Suomen uusyrityskeskukset ry. http://www.firmaxi.kokkola.fi/doc/perustamisopas_suomi_2011.pdf. Luettu 30.11.2011.

Pyykkö, Manne 2011. Minustako yrittäjä? Helsinki: WSOYpro.

Raatikainen, Leena 2010. Liikeideasta liikkeelle. Helsinki: Edita.

Ruuska, M., Karjalainen, L. & Johnsson, R. 2001. Miten laaditaan hyvä liiketoimintasuunnitelma business plan: työkirja. Kuopio: Finnvera.

Starttirahalla yrittäjäksi. Työ- ja elinkeinotoimiston esite. Hakupäivä 21.11.2011. http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/05_esitteet/tme3002s_starttiraha.pdf

Ilmoniemi, M., Järvensivu, P., Kyläkallio, K., Parantainen, J. & Siikavuo, J. 2009. Uuden yrittäjän käsikirja. Helsinki: Talentum.

MARKKINOINTI OSANA LIKETOIMINNAN KEHITTÄMISTÄ (5 OP)

Yrityksen tulee tunnistaa ja arvioida markkinoidensa mahdollisuuksia. On myös tärkeää suunnitella ja toteuttaa liiketoimintaan sopivat markkinointiratkaisut. Markkinointi on muutakin kuin mainontaa – se on laajempi ajattelu- ja toimintapa, jolla luodaan yritykselle kilpailuetua markkinoilla. Onnistunut markkinointi on avain menestykseen.

Markkinoinnin suunnittelun tärkeitä kysymyksiä

- Millaisessa markkina- ja toimintaympäristössä yritys toimii?
- Kenen tarpeisiin yritystoiminta vastaa?
- Mikä on toiminnan kohderyhmä ja ketkä ovat yrityksen asiakkaita?
- Millaiset tavoitteet markkinoinnille asetetaan?
- Millaisen markkinointistrategian yritys valitsee?
- Mitä kilpailukeinoja yritys käyttää?
- Millä konkreettisilla toimenpiteillä markkinoinnin tavoitteet saavutetaan?
- Miten palvelua myydään?

Osaamistavoitteet

Opiskelija osaa toteuttaa oman yrityksensä markkinoinnin suunnittelun ja toteutuksen.

Sisältö

- Hyvinvointipalvelujen tuotteistaminen ja markkinointi
- Markkinointisuunnitelma

Vaadittavat suoritukset

Markkinointisuunnitelma.

Taustamateriaalia

Bergström, S. & Leppänen, A. 2009. Yrityksen asiakasmarkkinointi. Helsinki: Edita.

Kotler, P. & Armstrong, G. 2008. Principles of Marketing. Upper Saddle River, NJ: Pearson/Prentice Hall.

Möller, K., Rajala, A. & Svahn, S. 2004. Tulevaisuutena liiketoimintaverkot. Helsinki: Teknologiainfo Teknova.

Boxberg, M., Komppula, R., Korhonen, S. & Mutka, P. 2001. Matkailutuotteen markkinointi- ja jakelukanavat. Helsinki: Edita.

Kotler, P. & Keller, K. 2009. Marketing Management. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Hutt, M. & Speh, T. 2010. Business Marketing Management: B2B. Mason, OH: South-Western.

Mäntyneva, Mikko 2002. Kannattava markkinointi. Porvoo, Helsinki, Juva: WSOY.

Mäntyneva, Mikko 2003. Asiakkuudenhallinta. Porvoo, Helsinki, Juva: WSOY.

Grönroos, Christian 2009. Palvelujen johtaminen ja markkinointi. Helsinki: WSOYpro.

Tikkanen, H., Aspara, J. & Parvinen, P. 2007. Strategisen markkinoinnin perusteet. Helsinki: Talentum.

Tikkanen, Henriikki 2005. Markkinoinnin johtamisen perusteet. Helsinki: Talentum.

TALOUDEN SUUNNITTELU JA SEURANTA (7 OP)

Talouhallinto on keskeinen osa jokaisen yrityksen ja organisaation toimintaa. Pitkällä aikavälillä kannattavuus on toiminnan elinehto. Hyvin hoidettu talouden suunnittelu ja seuranta palvelee yrityksen arkitoimintoja ja tavoitteiden saavuttamista. Osiossa esitellään yrityksen talouhallinnon perusasiat ja perehdytään yrityksen talouhallintoon tunnuslukujen ja laskelmien avulla.

Osaamistavoitteet

Opiskelija ymmärtää yrityksen talouhallinnon merkityksen ja saa valmiuksia yrityksen taloudenhallintaan. Opiskelija osaa toteuttaa yrityksen kustannuslaskentaa, kannattavuuslaskentaa ja budjetointia sekä tilinpäätöksen analysointia.

Sisältö

- Yrityksen talouhallinto
- Rahoitus, kustannus- ja kannattavuuslaskenta, budjetointi, palkanlasku, verotus, kirjanpito, tilinpäätös, tuloslaskelma ja tase.

Vaadittavat suoritukset

Yrityksen talouslaskelmat osana liiketoimintasuunnitelmaa.

Taustamateriaalia

Verohallinnon internetsivut. Hakupäivä 20.12.2011. www.vero.fi

Tomperi, Soile 2007. Käytännön kirjanpito. Helsinki: Edita.

Neilimo, Kari 2005. Johdon laskentatoimi. Helsinki: Edita.

HYVINVOINTIPALVELUJEN JOHTAMINEN JA KEHITTÄMINEN (4 OP)

Hyvä johtaja saa tiiminsä työskentelemään tuloksellisesti kohti yhdessä sovittuja tavoitteita. Menestyvä yrittäjä osaa johtaa myös itseään. Onnistunut johtaminen laittaa asiat liikkeelle ja sitoo yhteen eri toiminnot yrityksen tai organisaation sisällä. Johtamisen lisäksi palveluliiketoiminnan keskeisiä menestystekijöitä ovat jatkuva kehittäminen ja palvelun hyvä laatu.

Osaamistavoitteet

Opiskelija perehtyy yrityksen johtamiseen ja henkilöstöhallintaan ja saa valmiuksia yrityksen tavoitteelliseen kehittämiseen. Opiskelija tunnistaa omia valmiuksiaan toimia esimiehenä ja siihen liittyviä kehittämishaasteita.

- Oman osaamisen johtaminen
- Jatkuva kehittäminen ja laatu, kehittämistyökalut
- Työhyvinvointi

Vaadittavat suoritukset

Oman osaamisen kuvaaminen tai henkilöstösuunnitelma sekä harjoitustyöt.

Sisältö

- Esimiestyön osa-alueet ja henkilöstöjohtaminen

Taustamateriaalia

Asiakaspalvelun uuden ulottuvuudet Hakupäivä 30.11.2011. http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/03_tutkimus_ja_kehittaminen/02_tykes/05_aineis-topankki/06_casekuvaukset/osuuskauppa.pdf

Manka, Marja-Liisa 2006. Tiikerinloikka työniloon ja menestykseen. Helsinki: Talentum.

Grönroos, Christian 2009. Palvelujen johtaminen ja markkinointi. Helsinki: WSOYpro.

Naisyrittäjyys ja työhyvinvointi. Hakupäivä 30.11.2011. http://www.tem.fi/files/26022/tem_5_10_paino.pdf

Hyppänen, Riitta 2007. Esimiesosaaminen. Helsinki: Edita.

Sydänmaanlakka, Pentti 2006. Älykäs itsensä johtaminen. Helsinki: Talentum.

Järvinen, Pekka 2006. Ammattina esimies. Helsinki: WSOYpro.

Viitala, Riitta 2007. Henkilöstöjohtaminen: strateginen kilpailutekijä. Helsinki: Edita

YHTEISKUNTAVASTUULLINEN YRITTÄJYYS (3 OP)

Yritysten yhteiskuntavastuulla tarkoitetaan liiketoimintaa, jossa kannetaan laaja-alaisesti vastuuta yrityksen toimintaan liittyvistä taloudellisista, sosiaalisista ja ekologisista vaikutuksista. Yritystoiminnan vastuullisuuden esille tuominen voi avata uusia mahdollisuuksia ja olla merkittävä kilpailutekijä myös pienille ja keskisuurille yrityksille. Perinteisten yritysten rinnalle on nousemassa osin uudentyypistä yritystoimintaa ja liiketoimintamalleja. Esimerkiksi yhteiskunnallinen yritys pyrkii jonkin yhteiskunnallisen tehtävän hoitamiseen kannattavan liiketoiminnan avulla. Kun yhteiskuntavastuun käsitettä tulkitaan laaja-alaisesti, voidaan katsoa, että kaikki yritykset toteuttavat osaltaan yhteiskuntavastuuta. Jokainen yritys voi määritellä itselleen parhaiten soveltuvimmat vastuullisuuden painopistealueet ja toteuttamistavat.

Osaamistavoitteet

Opiskelija tutustuu pk-yritysten yhteiskuntavastuullisuuteen. Opiskelija tunnistaa omia mahdollisuuksiaan toteuttaa yhteiskuntavastuullisuutta omassa yrityksessään tai työyhteisössään. Opiskelija osaa arvioida ja raportoida yrityksensä tai työyhteisönsä yhteiskuntavastuullisuutta.

Sisältö

- Yhteiskuntavastuullinen yrittäjyys – mitä, miksi ja miten?
- Yhteiskunnallisen yrittäjyyden muodot

Taustamateriaalia

Aaltonen, T., Luoma, M. & Rautiainen, R. 2004. Vastuullinen johtaminen. Helsinki: WSOY.

Rohweder, Liisa 2004. Yritysvastuu – kestävä kehitysorganisaatiotasolla. Helsinki: WSOY.

Heiskanen, E. & Salo, J. 2007. Eettinen johtaminen – tie kestäväan menestykseen. Helsinki: Talentum.

Jussila, Markku 2010. Yhteiskuntavastuu. Nyt. Helsinki: Infor.

Könnölä, T. & Rinne, P. 2001. Elinehtona eettisyys. Vastuullinen liiketoiminta kilpailuetuna. Helsinki: Kauppakaari.

Kuvaja, S. & Malmelin, K. 2008. Vastuullinen yritysviestintä. Helsinki: Edita.

Aaltonen, T. & Junkkari, L. 1999. Yrityksen arvot & etiikka. Helsinki: WSOY.

Uimonen, Maija-Leena 2009. Suomalaisten yritysten vapaaehtoinen sosiaalinen vastuu. Helsinki: Työministeriö.

Pentikäinen, Johanna 2009. Hyvän markkinat. Helsinki: Kirjapaja.

Pöyhönen, E. & Karhu, K. (toim.) 2008. Sosiaaliset yritykset ja hyvinvointipalvelut. Helsinki: Stakes.

Yhteiskunnallinen yritys – not business as usual. Hakupäivä 24.11.2011. www.yhteiskunnallinenyritys.fi

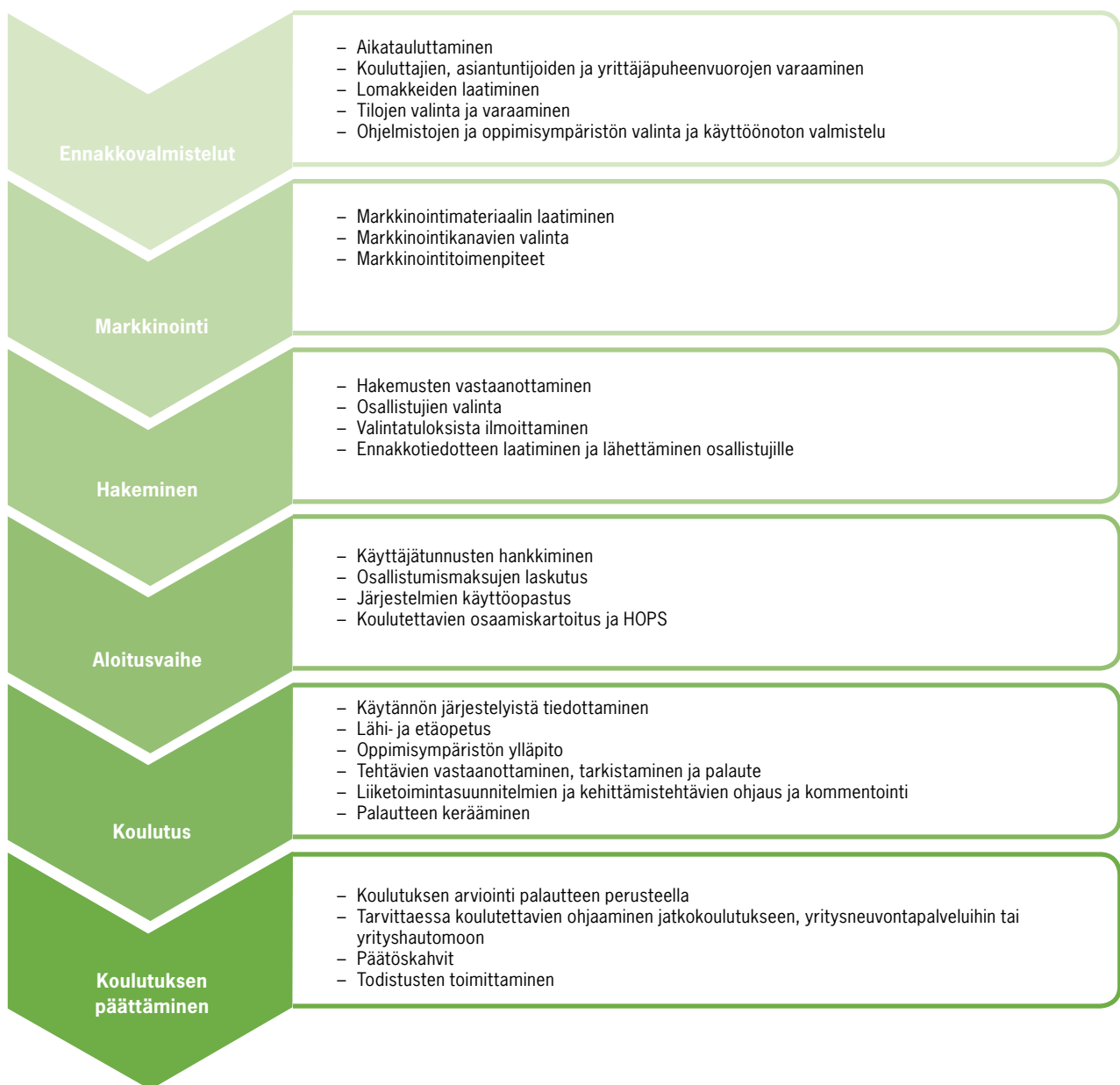
Vastuullisuudesta kilpailuetua pk-yrityksille. Hakupäivä 20.12.2011. http://www.tem.fi/files/19782/TEM_pk_vastuullisuusstrategia.pdf

Koulutusjärjestelyt ja tarvittavat resurssit

Koulutuksen toteuttaminen etenee ajallisesti kuviossa 1 esitetyllä tavalla. Sen toteuttamisen vaiheet ovat ennakkovalmistelut, koulutuksen markkinointi eli osallistujien saaminen mukaan kou-

lutukseen, hakuvaihe, koulutuksen ja lähiopetuksen aloittaminen, koulutuksen käynnissä oleminen sekä koulutuksen päättäminen.

Kuvio 1. Koulutuksen eteneminen vaiheittain

Koulutuksen toteuttajalta vaaditaan asianmukaisia koulutustiloja ja -tarvikkeita, tietotaitoa vastaavan koulutuksen järjestämiseksi, koulutuksen järjestämiseen resursoitua työaikaa sekä joustavuutta esimerkiksi viikonloppu- ja iltaopetukseen. Lisäksi koulutettavat

odottavat kouluttajilta hyvää ammattitaitoa ja asiantuntemusta, koulutuksen joustavuutta, kuten monimuoto-opetus ja lähiopetus lauantaisin, käytännönläheisyyttä ja käytännön esimerkkien käyttämistä.

Esimerkki 1 opetuksen ajallisesta resursoinnista, kun opiskelijaryhmän koko on 15 henkilöä, ja valmisteluun käytettävän ajan kerroin on 1,5.

Koulutusosio	Opetus	Valmistelu	Ohjaus	Yhteensä
Hyvinvointialan yrittäjäksi (3 op)	20	10	45	75
Liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen (8 op)	36	18	60	114
Markkinointi osana liiketoiminnan kehittämistä (8 op)	24	12	45	81
Talouden suunnittelu ja seuranta (7 op)	28	14	60	102
Hyvinvointipalveluiden johtaminen ja kehittäminen (4 op)	16	8	45	33
Yhteiskuntavastuullinen yrittäjyys (3 op)	12	6	15	33
Yhteensä	136 h	68 h	270 h	474 h

Esimerkki 2 opetuksen suunnittelusta, kun käytetty aika resursoidaan oppilaitoksen tai organisaation oman ohjeistuksen mukaan.

- Hyvinvointialan yrittäjäksi (3 op): opetuksen suunnittelu, lähiopetus 20 h, verkko-ohjaus 3 h / hlö.
- Liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen (8 op): opetuksen suunnittelu, lähiopetus 36 h, henkilökohtainen ja verkko-ohjaus 4 h / hlö.
- Markkinointi osana liiketoiminnan kehittämistä (5 op): opetuksen suunnittelu, lähiopetus 24 h, henkilökohtainen ja verkko-ohjaus 3 h / hlö.
- Talouden suunnittelu ja seuranta (7 op): opetuksen suunnittelu, lähiopetus 28 h, henkilökohtainen ja verkko-ohjaus 4 h / hlö.
- Hyvinvointipalvelujen johtaminen ja kehittäminen (4 op): opetuksen suunnittelu, lähiopetus 16 h, verkko-ohjaus 3 h / hlö.
- Yhteiskuntavastuullinen yrittäjyys (3 op): opetuksen suunnittelu, lähiopetus 12 h, verkko-ohjaus 1 h / hlö.

Kouluttajan työpanoksen lisäksi koulutuksen järjestelyjä varten tarvitaan myös koordinaatioresurssi, jolla huolehditaan esimerkiksi markkinoinnista, hakemusten käsittelystä, laskutuksesta, koulutettavien informoinnista, tilavarauksista, ulkopuolisten asiantuntijoi-

den hankkimista ja opastamisesta, palautteiden keräämisestä ja käsittelystä, opintorekisterin ylläpidosta, todistuksista ja muista hallinnollisista asioista.

Onnistuneen opetuksen lähtökohtia

Koulutettavien palautteissa on tullut esille, että yhteisölliset opetusmenetelmät soveltuvat hyvin yrittäjyyskoulutukseen. Opetuksessa on hyvä tukea ryhmäytymistä ja avoimen keskusteluilmapiirin syntymistä. Myös käytännönläheisyys on koettu tärkeänä onnistunutta opetusta luonnehtivana piirteenä.

Koulutuksen järjestämisessä korostuu luottamuksellisuus, koska koulutuksen aiheena on liiketoimintasuunnitelma ja muut liikesalaisuuden piiriin kuuluvat asiat. Luottamuksellisuuden voi varmistaa esimerkiksi yhteisellä sopimuksella (liite 2). Ryhmän keskinäinen luottamuksellisuus lisää avointa keskustelua, jolloin osallistujat saavat parhaan mahdollisen hyödyn ryhmässä oppimisesta.

Koulutuksen aikana opiskelijat työskentelevät eri aihealueiden asiantuntijoiden ja kouluttajien ohjauksessa. On kuitenkin hyvä ni-

metä koko koulutukselle vastuuhajaaja, joka seuraa opiskelijoiden kokonaistilannetta ja huolehtii koulutuksen kokonaisuudesta. Tässä koulutuksen mallissa vastuukouluttajana toimii liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen -osion opettaja, joka on myös päävastuussa koulutettavien liiketoimintasuunnitelmien ja kehittämistehtävien ohjauksesta.

Koulutusosioiden tehtävät ovat osa liiketoimintasuunnitelmaa tai kehittämistehtävää. Pienemmät tehtävät vievät työskentelyä johdonmukaisesti eteenpäin. Koulutuksen aikana osallistujat saavat henkilökohtaista ja luottamuksellista ohjausta, jonka avulla voidaan huomioida eri tilanteessa olevien tarpeet.

VINKKILISTA KOULUTTAJALLE

- Huomioi osallistujien (esim. yrittäjänä toimiva, aloittava yrittäjä, yritys idea-asteella) taustat opetusta suunnitellessasi.
- Hyödynnä käytännön esimerkkejä ja valitse yritysmerkiksi hyvinvoinnin toimialalta.
- Varmista luottamuksellisuus ja vaitiolovelvollisuus ryhmän sisällä.
- Hyödynnä opetuksessa myös osallistujien omat yritykset ja yritysideoita esimerkkeinä.
- Pyydä osallistujia kertomaan, miten käsiteltyä teoriaa voi soveltaa omassa yritysideoissa.
- Luo puitteet avoimelle keskustelulle: opetustilassa osallistujat näkevät toisensa ja istumajärjestys tukee osallistumista.
- Anna aikaa keskusteluille ja kysymyksille.
- Mahdollista opiskelijoita itseään kiinnostavat oppimistehtävät, jotka tukevat heidän omaa yritystoimintansa tai -ideoitaan.
- Hyödynnä yhteistoiminnallisia opetusmenetelmiä.
- Tehkää myös yhteisiä tehtäviä yksilötehtävien lisäksi.

Koulutuksen markkinointi

Koulutuksen markkinointiin vaikuttavat monet seikat, kuten koulutusta järjestävä organisaatio, alueella oleva tarve koulutukselle sekä tavoitteellinen osallistujamäärä. Markkinointikanavia tarvitaan monia. Kun yrittäjäkoulutusta etsivä vertailee tarjolla olevia koulu-

tuksia, valintaan vaikuttaa erityisesti koulutuksen sisältö, opiskelun toteutustavat ja aikataulutus, opiskelun kestoaika ja hinta sekä palveluntarjoajan tunnettuus ja imago.

Markkinointikanavat	Kohderyhmät
<ul style="list-style-type: none">- Esittelyt erilaisissa tapahtumissa ja tilaisuuksissa- Lehti-ilmoitukset- Markkinointikirjeet ja suorat yhteydenotot- Sosiaalinen media- Internet (esimerkiksi bannerit)	<ul style="list-style-type: none">- Opiskelijat- Sidosryhmät ja yhteistyökumppanit- Yrittäjäjärjestöt- Hyvinvointialan järjestöt- Julkisen sektorin toimijat (esimerkiksi yritysneuvontaorganisaatiot)- Järjestöt ja yhdistykset

Koulutuksen arviointi

Koulutuksen arvioinnin lähtökohtia

Ennen koulutuksen aloittamista on hyvä selvittää arvioinnin lähtökohdat ja suunnitella koulutuksen arvioinnin toteuttaminen. Seuraavia kysymyksiä voi käyttää apuna:

- Mitä arvioinnilla halutaan saavuttaa?
- Kenen vuoksi arviointia tehdään?
- Mikä on arvioinnin tehtävä?
- Tehdäänkö sisäistä vai ulkoista arviointia tai kenties molempia?
- Missä vaiheessa arviointia tehdään?
- Kuka arvioinnin tekemisestä vastaa?
- Mitä arvioidaan (esim. sisältöjä, toteutusta, vaikuttavuutta)?
- Mitä materiaalia tarvitaan arvioinnin toteuttamiseksi?
- Miten materiaali kerätään, analysoidaan ja dokumentoidaan?
- Miten arviointia hyödynnetään?

Arvioinnin toteutus

Kun arvioinnin lähtökohdat on pohdittu ja selvillä, suunnitellaan sen käytännön toteutus. Sisäisessä arvioinnissa koulutuksen järjestäjät vastaavat arvioinnista itse. Arvioinnin materiaalia voidaan kerätä muun muassa oheisen taulukon esittämällä tavalla.

Koulutuksen arvioinnin aikataulun suunnittelussa on hyvä miettiä, kerätäänkö palautetta jatkuvasti vai tietyn koulutusosion päätyttyä. Jatkuvan palautteen antamisen avulla on mahdollista reagoida heti esiin tuleviin seikkoihin. Toisaalta on mietittävä, kuormittavatko jatkuvat palautekyselyt opiskelijoita liikaa. On kuitenkin tärkeää tarjota mahdollisuus palautteen antamiseen heti, kun opiskelija näin haluaa.

Koulutusosiokohtaisten palautteiden lisäksi voidaan tehdä palautekysely koulutuskokonaisuutta koskien (liite 7). Tällöin opiskelija tarkastelee koko koulutusta yhtenä kokonaisuutena ja toiveena on saada yleiskuva koulutuskokonaisuuden onnistumisesta. Lisäksi koulutuksen vaikuttavuuteen pääsee helpommin käsiksi, kun tarkasteltava ajanjakso on suhteellisen pitkä.

Oppimisen arviointia voidaan sisällyttää esimerkiksi yleisiin palautelomakkeisiin, jolloin oppimista pohditaan jälkikäteen. Jatkuvaa oman oppimisen reflektointia voi tapahtua esimerkiksi oppimispäiväkirjoissa tai sähköisten oppimisalustojen päiväkirjatoiminnoissa.

Opiskelijoilta	Kouluttajilta
<ul style="list-style-type: none">– Palautelomakkeet (joka lähiopetuskerrasta tai koulutusosioittain)– Jatkuvan palautteen antamisen mahdollistaminen (esim. sähköposti, sähköinen oppimisalusta)– Palautekeskustelut– Havainnointi ja vapaamuotoisissa keskusteluissa esille tulleiden asioiden kirjaus muistiin	<ul style="list-style-type: none">– Palautelomakkeet– Sähköpostitiedustelut– Palautekeskustelut

Vastuullista yrittäjyyskoulutusta hyvinvointialalle – kouluttajan näkemyksiä

Lehtori Helinä Nurmenniemi, Sosiaalialan koulutusohjelma, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, Ylivieskan yksikkö

Vastuullista yrittäjyyttä hyvinvointialalle -koulutukseen osallistuneet opiskelijat ovat osoittaneet, että koulutetuilla ja kokemusta hankkineilla hyvinvointialan ammattilaisilla on valmiuksia ja valinnan mahdollisuuksia toimia myös yrittäjinä. Nämä hyvinvointialan asiantuntijat olivat työssään havainneet liiketoimintaansa liittyviä mahdollisuuksia ja hakeutuneet yrittäjyyskoulutukseen tavoitteenaan tehdä oman yrityksen liiketoimintasuunnitelma.

Osalla opiskelijoista oli jo koulutukseen tullessaan omaa yritystoimintaa, ja he keskittyivät oman yritystoiminnan kehittämiseen. Koulutukseen osallistuneet opiskelijat olivat pääsääntöisesti julkiselta sektorilta, mutta mukana oli opiskelijoita myös yritysmaailmasta ja kolmannelta sektorilta. Koulutukseen osallistuneet opiskelijat vahvistavat näkemystä työelämän muutossuunnasta, jossa hyvinvointipalvelujen tuotetaan yhteistyössä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa.

Hyvinvointipalvelujen lisääntymiseen vaikuttavia keskeisiä tekijöitä ovat väestön ikääntyminen, huoltosuhteen heikentyminen ja samanaikaisesti työntekijöiden eläkkeelle siirtyminen. Toimintaympäristössä tapahtuvat nopeat muutokset haastavat kehittämään uudenlaisia toimintamalleja asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin. Tulevaisuudessa kunnat eivät selviä yksistään palvelutarpeiden lisääntymisessä, vaan yhteistyöhön tarvitaan yrityksiä. Pienten yritysten eilinehto on erikoistuminen, osaava henkilökunta ja yritysten verkostomainen toimintatapa.

Toimintaympäristössä tapahtuvat rakenteelliset uudistukset vaikuttavat myös hyvinvointialan osaamistarpeisiin. Kilpailun kiristytessä koulutuksella on merkittävä rooli yritystoiminnan kehittämisessä. Hyvinvointialalla korostuvat liikkeenjohdolliset taidot ja laadun kehittäminen sekä verkostoituminen toimintatapana. Yrittäjät ja yrittäjäksi aikovat tarvitsevat tuotteistamiseen ja tarjousten laadintaan liittyvää osaamista. Markkinoilla menestymisen kannalta tärkeäksi muodostuu kyky reagoida joustavasti ja nopeasti kysynnän muutoksiin.

Palvelutarpeiden lisääntyminen haastaa myös ammattikorkeakouluja kehittämään toimintaansa ja tunnistamaan hyvinvointipalvelujen tuottamiseen liittyviä osaamistarpeita. Tämä edellyttää jatkuvaa vuoropuhelua koulutusorganisaatioiden, yrittäjien ja julkisen sektorin välillä. Vastuullista yrittäjyyttä hyvinvointialalle -koulutuksesta saatu kokemus paljasti, että yritystoiminnan alkuvaiheessa aloittava yrittäjä joutuu erilaisten ongelmien eteen ja tällöin tutun kouluttajan tuki saattaisi olla paras keino selvittää tilanteesta. Yhtenä kehittämishaasteena voisi olla, että kouluttajien ohjausresursseja kohdennettaisiin enemmän yritystoiminnan aloitusvaiheeseen ja sen jälkeiseen ohjaukseen eli jälkihoitoon, johon voisi liittyä 3–5 ohjauskertaa.

Lähteet

Ekroos, Vesa & Partanen, Ismo 2006. Toimialaraportti 2/2006. Terveyspalvelut. KTM:n ja TE-keskusten julkaisu.

Liite 1. Hakulomake

HAKULOMAKE KOULUTUKSEEN

Lykky – vastuullista yrittäjyyttä hyvinvointialalle

OHJE: tallenna lomake omalle koneellesi ennen täyttämistä ja lähetä se täytettynä sähköpostin liitetiedostona tai kirjepostissa info-kohtassa mainittuun osoitteeseen.

Haen Lykky-koulutuskokonaisuuteen:

Lykky-koulutuskokonaisuus, 30 op

Haen vain erillisiin jaksoihin:

- Markkinointi osana liiketoiminnan kehittämistä, 5 op
 Talouden suunnittelu ja seuranta, 7 op
 Hyvinvointipalvelujen johtaminen ja kehittäminen, 4 op
 Yhteiskuntavastuullinen yrittäjyys, 3 op

Osallistun koulutukseen

Oulussa Ylivieskassa Molemmissa

Henkilötiedot	Etu- ja sukunimi	Henkilötunnus
	Katuosoite	
	Postinumero	Postitoimipaikka
	Sähköposti	Puhelinnumero
Laskutusosoite (jos eri kuin yllä)		
Seuraavia tietoja kerätään EU-hankeseurantaan ja koulutuksen kehittämiseksi. Tiedot ovat luottamuksellisia.		
Työtiedot	Olen tällä hetkellä ☐ Työssä ☐ Opinto-, hoito-, vuorottelu- tms. vapaalla ☐ Yrittäjänä ☐ Opiskelijana ☐ Työttömänä ☐ Eläkkeellä	
Koulutustausta	Koulutustaustani on ☐ Peruskoulu tai vastaava ☐ Opistotason koulutus ☐ Ylioppilastutkinto ☐ Korkeakoulututkinto, amk ☐ Ammatillinen koulutus ☐ Korkeakoulututkinto, yliopisto	
Perustelut koulutukseen hakemiselle	Kerro tässä, miksi haluat mukaan koulutukseen (esim. työtausta, aiempi koulutus, kiinnostus)	
Tieto koulutuksesta	Sain tietoa ☐ Lehti-ilmoituksesta ☐ Ammattikorkeakoulun henkilökunnalta ☐ Esitteistä ☐ Ystäviltä tai tuttavilta ☐ www-sivuilta ☐ Muualta, mistä?	
Päiväys	Päivämäärä	Allekirjoitus
Info	Lomake palautetaan Lykky-hankeelle kirjeenä tai sähköpostitse xx.xx.xxxx mennessä. Yhteystiedot Ilmoittautuminen on sitova. Osallistumismaksu peritään koulutuksen alettua. Kun osallistumismaksu on kokonaan suoritettu, jo maksettuja osallistumismaksuja ei palauteta. Jos et voi aloittaa opintoja, ilmoita perumisesta mahdollisimman pian. Mikäli koulutus on täynnä, voit ilmoittautua varasijalle ja mahdollisen paikan avauduttua saat heti tiedon siitä.	

YHTEINEN SOPIMUS

- ✓ Ymmärrän liikesalaisuuden merkityksen ja mahdollistan luottamuksellisen ilmapäivän ryhmässä
- ✓ Lisäksi sitoudun vaitiolovelvollisuuteen ryhmässä esiin tulleiden asioiden osalta.

Pvm ja allekirjoitus

OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULU

CENTRIA
Koulutus ja työvälineet

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Liite 3. HOPS-pohja

Nimi: _____

Osaamisen itsearviointi ja henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPS)

Henkilökohtaisessa opintosuunnitelmassa selvitetään, millaiseksi koet tietosi, taitosi ja osaamisesi liiketoiminnan osa-alueilla sekä millaisia tietoja, taitoja ja osaamista haluaisit puolestaan kehittää. Mieti myös, miten toimit saavuttaaksesi kehittämistavoitteesi.

Oma yritysideoasi tai kehittämistehtävän aihe

Arvioi taulukkoon tämän hetkisiä tietojasi, taitojasi ja osaamistasi seuraavissa asioissa:

Hyvinvointialan yrittäjäksi

	Heikko	Välttävä	Tyydyttävä	Hyvä	Erinomainen
Toimiala yleisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Toimiala paikallisesti	☐	☐	☐	☐	☐
Kilpailijat, kilpailutilanne, asiakkaat	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiaali- ja terveyspalvelujen valvonta- ja lupakäytännöt	☐	☐	☐	☐	☐
Muut laki- ja sopimusasiat (esim. työsuhdelainsäädäntö, velvoitteet)	☐	☐	☐	☐	☐
Yrityskontaktit, kontaktit rahoittajiin ja kuntaostajiin	☐	☐	☐	☐	☐
Työkokemus, alan järjestöt, ystäväpiiri	☐	☐	☐	☐	☐

Omat odotukseni ja koulutustarpeeni liittyen hyvinvointialan yrittäjäksi -osioon (3 op). Mitä haluat kehittää tämän koulutuksen aikana?

Liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen

	Heikko	Välttävä	Tyydyttävä	Hyvä	Erinomainen
Arvot, missio, visio	☐	☐	☐	☐	☐
Liikeidea, strategia	☐	☐	☐	☐	☐
Yhtiömuodot	☐	☐	☐	☐	☐
Palvelujen laatu	☐	☐	☐	☐	☐
Palvelujen organisointi, investoinnit, seuranta	☐	☐	☐	☐	☐

Omat odotukseni ja koulutustarpeeni liittyen liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen -osioon (8 op). Mitä haluat kehittää tämän koulutuksen aikana?

Markkinointi osana liiketoiminnan kehittämistä

	Heikko	Välttävä	Tyydyttävä	Hyvä	Erinomainen
Tuote/palvelu, hinnoittelu	☐	☐	☐	☐	☐
Viestintä	☐	☐	☐	☐	☐
Myyntitavoitteet, myynnin organisointi	☐	☐	☐	☐	☐
Mainos- ja markkinointivälineet	☐	☐	☐	☐	☐

Omat odotukseni ja koulutustarpeeni liittyen markkinointi osana liiketoiminnan kehittämistä -osioon (5 op). Mitä haluat kehittää tämän koulutuksen aikana?

Talouden suunnittelu ja seuranta

	Heikko	Välttävä	Tyydyttävä	Hyvä	Erinomainen
Budjetointi	☐	☐	☐	☐	☐
Kirjanpito	☐	☐	☐	☐	☐
Kustannus- ja kannattavuuslaskenta	☐	☐	☐	☐	☐
Palkanlaskenta	☐	☐	☐	☐	☐
Verotus	☐	☐	☐	☐	☐

Omat odotukseni ja koulutustarpeeni liittyen talouden suunnittelu ja seuranta -osioon (5 op). Mitä haluat kehittää tämän koulutuksen aikana?

Hyvinvointipalvelujen johtaminen ja kehittäminen

Oman työn organisointi, oman osaamisen johtaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Esimiestyö, henkilöstöjohtaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Jatkuva kehittäminen ja laatu, kehittämistyökalut	☐	☐	☐	☐	☐

Omat odotukseni ja koulutustarpeeni liittyen hyvinvointipalvelujen johtaminen ja kehittäminen -osioon (4 op). Mitä haluat kehittää tämän koulutuksen aikana?

Yhteiskuntavastuullinen yrittäjyys

Vastuullinen liiketoiminta käsitteenä	☐	☐	☐	☐	☐
Vastuullisuuden toteuttaminen käytännön yritystoiminnassa	☐	☐	☐	☐	☐
Vastuullisuuden mittaaminen ja raportointi	☐	☐	☐	☐	☐

Omat odotukseni ja koulutustarpeeni liittyen yhteiskuntavastuullinen yrittäjyys -osioon (3 op). Mitä haluat kehittää tämän koulutuksen aikana?

Omia muistiinpanoja ja pohdintaa koulutuksen käynnistyessä. Viestini ja toiveeni kouluttajille.

Liite 4. Esimerkki aikataulutuksesta

LÄHIOPETUSPÄIVÄT 22.1.–24.9.2011

Oulu		
Koulutusosio	Pvm	Kouluttaja
Hyvinvointialan yrittäjäksi, 8 h	la 22.1.2011	
Liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen, 8 h	la 29.1.2011	
Liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen, 8 h	la 19.2.2011	
Hyvinvointialan yrittäjäksi, 8 h	la 26.2.2011	
Markkinointi osana liiketoiminnan kehittämistä, 8 h	la 26.3.2011	
Talouden suunnittelu ja seuranta, 8 h	la 2.4.2011	
Talouden suunnittelu ja seuranta, 8 h	la 9.4.2011	
Markkinointi: hyvinvointipalvelujen tuotteistaminen, 8 h	la 16.4.2011	
Talouden suunnittelu ja seuranta, 8 h	la 7.5.2011	
Markkinointi osana liiketoiminnan kehittämistä, 8 h	la 14.5.2011	
Talouden suunnittelu ja seuranta, 4 h		
Liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen, 4 h	la 21.5.2011	
Liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen, 8 h	la 11.6.2011	
Yhteiskuntavastuullinen yrittäjyys, 4 h		
Hyvinvointialan yrittäjäksi, 4 h	la 20.8.2011	
Hyvinvointipalveluiden johtaminen ja kehittäminen, 8 h	la 27.8.2011	
Yhteiskuntavastuullinen yrittäjyys, 8 h	la 10.9.2011	
Hyvinvointipalveluiden johtaminen ja kehittäminen, 8 h	la 17.9.2011	
Liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen, 8 h	la 24.9.2011	

Muutokset lähiopetuspäiviin ovat mahdollisia.

Lisätietoa: yhteystiedot

Liite 5. Esimerkki todistuksen tekstiosasta

TODISTUS

Nimi, hetu

on suorittanut 22.1.–24.9.2011 Oulun seudun ammattikorkeakoulussa

Vastuullista yrittäjyyttä hyvinvointialalle -koulutuksen, 30 op

Koulutuksen sisältö

Hyvinvointialan yrittäjäksi, 3 op

- Orientoituminen opintoihin ja oman osaamisen kartoitus
- Yrittäjäksi kehittyminen
- Hyvinvointiyrittäjyyden erityispiirteet, nykytila ja tulevaisuuden näkymät
- Sosiaali- ja terveyspalvelujen valvonta- ja lupakäytännöt

Liiketoiminnan suunnittelu ja kehittäminen, 8 op

- Yrityksen perustaminen ja yritystoiminnan perusedellytykset
- Hyvinvointiyrityksen liiketoimintasuunnitelma tai nykyisen liiketoiminnan analysointi ja kehittäminen

Markkinointi osana liiketoiminnan kehittämistä, 5 op

- Hyvinvointipalvelujen tuotteistaminen ja markkinointi
- Markkinointisuunnitelma

Talouden suunnittelu ja seuranta, 7 op

- Yrityksen taloushallinto
- Rahoitus, kustannus- ja kannattavuuslaskenta, budjetointi, kirjanpito ja palkanlasku, verotus

Hyvinvointipalvelujen johtaminen ja kehittäminen, 4 op

- Esimiestyön osa-alueet ja henkilöstöjohtaminen
- Oman osaamisen johtaminen
- Jatkuva kehittäminen ja laatu, kehittämistyökalut
- Työhyvinvointi

Yhteiskuntavastuullinen yrittäjyys, 3 op

- Vastuullinen liiketoiminta – mitä, miksi ja miten?
- Yhteiskunnallisen yrittäjyyden muodot

Koulutuksen on järjestänyt Lykky – Liiketoimintaosaamista hyvinvointialalle ja yhteiskuntavastuullista yrittäjyyttä koulutusyhteistyöllä -hanke. Hanketta rahoittaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ESR-ohjelmasta sekä Oulun kaupunki, Ylivieskan seutukunta ja Nivala-Haapajärven seutukunta.

Liite 6. Esimerkki koulutuspäivän arviointi- ja palautelomakkeesta

Arviointi- ja palautelomake

Arvioi lähiopetuspäivän kouluttajaa, aiheita, sisältöä, kiinnostavuutta ja odotuksiesi vastaavuutta.

Pvm	Koulutusosion nimi	Opettajan nimi
-----	--------------------	----------------

Arvioi asteikolla 1 – heikko, 2 – tyydyttävä, 3 – hyvä, 4 – erinomainen (merkitse x valintasi kohdalle)

	1	2	3	4
Yleisarvio koulutuspäivästä	☐	☐	☐	☐
Kouluttajan asiantuntemus	☐	☐	☐	☐
Kouluttajan opetustaito	☐	☐	☐	☐
Koulutusmateriaali	☐	☐	☐	☐

Kommenttisi ja kehittämisideasi? Toiveitasi tämän osion jatko-opetukselle, ideoita, ajatuksia?

Liite 7. Esimerkki koulutuskokonaisuuden palautelomakkeesta

Palautelomake

Lykky-hankkeen järjestämä ensimmäinen hyvinvointialan yrittäjyyskoulutus lähestyy loppuaan. Toivoisimme sinun antavan arvokkaan mielipiteesi siitä, miten onnistuimme. Palautteen avulla voimme arvioida mennyttä ja kehittää tulevaa. Kiitos!

Arvioi seuraavia koko koulutuksen osatekijöitä. Ympyröi arviotasi vastaava numero.

- 1 = heikko/heikosti**
2 = tyydyttävä/tyydyttävästi
3 = hyvä/hyvin
4 = kiitettävä/kiitettävästi
EOS = en osaa sanoa

Koulutuksen sisällöt vastasivat odotuksiani 1 2 3 4 EOS

Perustelu ja/tai kehittämisehdotus:

Koulutuksen vaativuustason sopivuus itselleni 1 2 3 4 EOS

Perustelu ja/tai kehittämisehdotus:

Koulutuksen käytännönjärjestelyjen toimivuus

tiedotus 1 2 3 4 EOS

koulutustilat 1 2 3 4 EOS

materiaalien saatavuus 1 2 3 4 EOS

Kouluttajien asiantuntemus aihealueestaan 1 2 3 4 EOS

Perustelu ja/tai kehittämisehdotus:

Kouluttajien käyttämät opetusmenetelmät 1 2 3 4 EOS

Perustelu ja/tai kehittämisehdotus:

Koulutuksen lähiopetuspäivien määrän sopivuus 1 2 3 4 EOS

Perustelu ja/tai kehittämisehdotus:

Koulutuksen itsenäisen työskentelyn määrän sopivuus 1 2 3 4 EOS

Perustelu ja/tai kehittämisehdotus:

Mikä koko koulutuksessa oli hyvää ja hyödyllistä?

Mitä asioita tai aihealueita olisit vielä kaivannut käsiteltäviksi tai mistä olisit halunnut syvällisemmin tietoa?

Miten voit soveltaa opiskeltuja asioita käytännössä, esimerkiksi yrityksessäsi tai työelämässä?

Millaisena koit opiskelijaryhmän annin itsellesi?

Miten kehittäisit koko Lykky-yrittäjyyskoulutusta?

Tähän voit kirjoittaa muita terveisiä!

OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULU

CENTRIA
TUOTOSSA JA KEHITTÄMISESSÄ
TUUSULA

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

 Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Onko sinulla hyvinvointialan yritys tai oletko suunnittelemassa yrityksen perustamista? Kiinnostaako liiketoiminnan vastuullisuus?

Oulun seudun ammattikorkeakoulun (Oamk) Sosiaali- ja terveysalan yksikkö ja Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun CENTRIA Tutkimus ja kehitys, Ylivieska toteuttavat koulutuskokonaisuuden, joka antaa valmiudet hyvinvointialan yrityksen suunnitteluun sekä liiketoiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen.

Koulutus on tarkoitettu Pohjois-Pohjanmaan alueen hyvinvointialan yrittäjiksi aikoville sekä jo alalla toimiville yrittäjille. Yhteiskuntavastuullisen yrittäjyyden koulutusosio on tarkoitettu kaikille kiinnostuneille.

Koulutuksen sisältö

Koulutuksessa perehdytään hyvinvointipalvelujen tuottamiseen, johtamiseen ja kehittämiseen. Käsiteltäviä aihealueita ovat muun muassa liikeidea, liiketoimintasuunnitelma, lupa-asiat, yrityksen talouden hallinta sekä palvelujen tuotteistaminen ja markkinointi. Koulutuksessa tarjotaan myös välineitä yhteiskuntavastuullisuuden huomioimiseen osana yritystoimintaa.

Hyvinvointiyrittäjiksi aikovat tekevät koulutuksessa yrityksen liiketoimintasuunnitelman ja jo yrittäjinä toimivat kehittämistehtävän omaan yritykseen- sä tai organisaatioonsa liittyen. Koulutukseen sisältyy henkilökohtaista ja luottamuksellista ohjausta.

Toteutus

Koulutus toteutetaan monimuoto-opetuksena, joten opinnot voi suorittaa esimerkiksi työn ohessa. Opinnot sisältävät lähiopetusta ja itsenäistä opis-

kelua. Lähiopetusta on noin kaksi päivää kuukaudessa lauantaisin. Itsenäinen opiskelu keskittyy oman liiketoimintasuunnitelman tai kehittämistehtävän työstämiseen koulutuksen alussa tehdyn suunnitelman pohjalta. Koulutusta toteutetaan sekä Ylivieskassa että Oulussa 22.1.–24.9.2011.

Avaimia yrittäjyyteen Lykky-koulutuksesta

Vuonna 2010 toteutettiin ensimmäinen Lykky-koulutus, johon osallistui yrittäjinä toimivia, yritystoimintaa suunnittelevia ja kolmannen sektorin toimijoita. Palautteissa kiitosta saivat erityisesti joustava opiskelumahdollisuus, vertaistuki, henkilökohtaisen ohjauksen merkitys oman liikeidean työstämisessä sekä kouluttajien asiantuntemus.

Koulutus, 30 op

1. HYVINVOINTIALAN YRITTÄJÄKSI, 3 OP

- Orientoituminen opintoihin
- Yrittäjäksi kehittyminen
- Hyvinvointialan yrittäjyyden erityispiirteet, nykytila ja tulevaisuuden näkymät
- Sosiaali- ja terveyspalvelujen valvonta- ja lupakäytännöt

2. LIIKETOIMINNAN SUUNNITTELU JA KEHITTÄMINEN, 8 OP

- Yrityksen perustaminen ja yritystoiminnan perusedellytykset
- Hyvinvointiyrityksen liiketoimintasuunnitelman tekeminen tai nykyisen liiketoiminnan analysointi ja kehittäminen

3. MARKKINOINTI OSANA LIIKETOIMINNAN KEHITTÄMISTÄ, 5 OP

- Hyvinvointipalvelujen tuotteistaminen ja markkinointi
- Markkinointisuunnitelma

4. TALOUDEN SUUNNITTELU JA SEURANTA, 7 OP

- Yrityksen taloushallinto
- Rahoitus, kustannus- ja kannattavuuslaskenta, budjetointi, kirjanpito ja palkanlasku, verotus

5. HYVINVOINTIPALVELUIDEN JOHTAMINEN JA KEHITTÄMINEN, 4 OP

- Esimiestyön osa-alueet ja henkilöstöjohtaminen
- Oman osaamisen johtaminen
- Jatkuva kehittäminen ja laatu, kehittämistyökalut
- Työhyvinvointi

6. YHTEISKUNTAVASTUULLINEN YRITTÄJYYS, 3–5 OP

- Vastuullinen liiketoiminta – mitä, miksi ja miten?
- Yhteiskunnallisen yrittäjyyden muodot

Koulutuksen kokonaishinta on 240 euroa. Jos samasta yrityksestä tai työyksiköstä enemmän kuin yksi osallistuu koulutukseen, on hinta 210 euroa osallistujaa kohden. Voit myös valita kohdista 3–6 tarpeitasi palvelevat osiot, joiden hinnat ovat 50–90 euroa. Tarkemmat osiokohtaiset hinnat ja koulutuksen ajankohdat löydät osoitteesta www.lykky.fi.

Kokemuksia aiemmasta Lykky-koulutuksesta

"Oma taloudellinen ajattelu kehittyi."

"Käytännön harjoitukset olivat hyviä ja esimerkit selkeitä."

"Koulutus vastasi tarpeitani. Se oli käytännönläheinen ja monipuolinen."

"Todella paljon perusasiaa, joka on hyvä tietää yritystä perustaessa."

"Tajusin olevani jo nyt vastuullinen yrittäjä. En vain ole osannut ajatella asiaa ennen enkä hyödyntää sitä markkinoinnissa."

"Vastuullisen liiketoiminnan sisällöt ylittivät odotukseni, koska en tiennyt asian olevan näin laaja. Silmäni avautuivat."

"Kokonaisuutena erittäin hyvä ja antoisa koulutus. Varmasti hyötyä kaikille osallistujille."

Ota yhteyttä ja hae koulutukseen!

Projektipäällikkö Tiina Huotari
Oamk, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö
Professorintie 5, 90220 Oulu
050 595 8556
tiina.huotari@oamk.fi

Projektsuunnittelija Jaana Männistö
CENTRIA Tutkimus ja kehitys, Ylivieska
Vierimaantie 7, 84101 Ylivieska
044 449 2746
jaana.mannisto@centria.fi

Hakulomakkeen ja lisätietoa saat myös osoitteesta www.lykky.fi

Tietoa Lykky-hankeesta

Koulutuksen järjestää Lykky – Liiketoimintaosaamista hyvinvointialalle ja yhteiskuntavastuullista yrittäjyyttä koulutusyhteistyöllä -hanke, jonka tavoitteena on hyvinvointialan yrittäjyyden edistäminen, sosiaalisen ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden sekä yhteiskuntavastuullisen johtamisen tunnettuuden ja osaamisen lisääminen. Hanketta hallinnoi Oamkin

Sosiaali- ja terveysalan yksikkö, osatoteuttaja on Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun CENTRIA Tutkimus- ja kehitys, Ylivieska. Hanketta rahoittaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ESR-ohjelmasta sekä Oulun kaupunki, Ylivieskan seutukunta ja Nivala-Haapajärven seutukunta. Hanke toimii ajalla 1.3.2009–30.10.2011.

WWW.LYKKY.FI

OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULU

CENTRIA
TUTKIMUS JA KEHITYS
YLIVIESKA

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

OULU

NIVALA-HAAPAJÄRVEN
SEUTUKUNTA

YLIVIESKAN SEUTUKUNTA

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Lykky – Liiketoimintaosaamista hyvinvointialalle ja yhteiskuntavastuullista yrittäjyyttä koulutusyhteistyöllä -hanketta hallinnoi Oulun seudun ammattikorkeakoulun Sosiaali- ja terveysalan yksikkö, osatoteuttajana oli Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun CENTRIA Tutkimus ja kehitys, Ylivieska. Hanketta rahoitti Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ESR-ohjelmasta sekä Oulun kaupunki, Ylivieskan seutukunta ja Nivala-Haapajärven seutukunta. Hanke toimi ajalla 1.3.2009–31.1.2012.

